

PAPER DETAILS

TITLE: Kisilerarasi Duyarlilik ile Internet Bagimliligi Arasindaki Iliskinin esitli Degiskenler Aisindan
Incelenmesi

AUTHORS: Gazanfer ANLI

PAGES: 103-118

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/578177>

KİŞİLERARASI DUYARLILIK İLE İNTERNET BAĞIMLILIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Dr. Gazanfer ANLI

İstanbul Ümraniye Şehit Lokman Oktay Ortaokulu
anligazanfer@gmail.com

Öz

Bu araştırmanın amacı kişilerarası duyarlılık ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi ve bu iki kavram arasındaki ilişkinin cinsiyet, algılanan gelir düzeyi, ebeveyn tutumları değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediklerini incelemektir. Araştırma 2014-2015 öğretim yılında İstanbul ili Ümraniye Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören 350 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, kişilerarası duyarlılık ile internet bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı düzeyde ve pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin cinsiyet açısından anlamlı farklılıklar gösterdiği, algılanan gelir düzeyi ve ebeveyn tutumları açısından anlamlı farklılıklar göstermediği bulunmuş; kişilerarası duyarlılık düzeylerinin ise cinsiyet ve algılanan gelir, ebeveyn tutumları açısından anlamlı farklılıklar göstermediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kişilerarası duyarlılık, internet bağımlılığı, cinsiyet, algılanan gelir düzeyi, ebeveyn tutumları

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN INTERPERSONAL SENSITIVITY AND INTERNET ADDICTION IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

Abstract

The aim of this study is to investigate the relationship between interpersonal sensitivity and internet addiction. A further aim of the study is to examine the relationship of these two concepts show whether or not significant difference in terms of the variables of gender, perceived income status and parental attitudes. The research population was composed of 350 students studying at high school degree at İstanbul Umraniye High School, in 2014-2015 educational year. In consequence of this research, there's a significant positive relationship between interpersonal sensitivity and internet addiction. The students' level of internet addiction shows significant differences concerning with gender and no significant differences concerning with perceived income status and parental attitudes; the students' level of interpersonal sensitivity shows no significant differences concerning with gender, perceived income status and parental attitudes.

Keywords: Interpersonal sensitivity, internet addiction, gender, perceived income status, parental attitudes

1. Giriş

Kişilerarası ilişkilerde duyarlılığa sahip olmak, kolaylıkla kırılma ve incinebilme, diğer bireyler tarafından değer verilmediğine, önemsenmediğine ve bunun yanında kötü davranıldığına inanma, kendini diğer bireylerden daha da alt seviyede görme, diğerlerinin yanında bulunduğu zaman hatalı işler yapmamaya çaba sarf etme gibi davranışlara sebep

olarak kişilerarası ilişkilerde çeşitli sorunlar yaşanmasına yol açmaktadır (Boyce ve diğerleri, 1991).

Kişilerarası duyarlılığı olan bireylerde kolay incinme, sosyal yetersizlik, topluluk önünde kendini rahat hissetmeme, çoğunlukla diğer bireylerin davranışlarını yanlış yorumlama, kişilerarası ilişkilerden kaçınma, atılman olamama, (Boyce ve Parker, 1989; Davidson, Zisook, Giller ve Helms, 1989) durumları gözükmektedir. Ayrıca bu kişiler diğerlerinin tepkilerine karşı sürekli tetikte olma, eleştirilmekten aşırı derecede kaygı duyma ve bu nedenle ortamdaki ipuçlarını da yanlış toplama (Wilhelm, Boyce ve Brownhill, 2004) eğilimine sahiptirler.

Kişilerarası duyarlılığa sahip bireyler; kişilerarası ilişkilerden uzak durma, reddedilmeye karşı aşırı duyarlı olma (Harb, Heimberg, Fresco, Schneier ve Liebowitz, 2002), ilişkilerde rahatlıkla incinebilme, çekingen olma (Boyce ve Parker, 1989; Davidson, Zisook, Giller ve Helms, 1989), diğerlerinin tepkilerine karşı sürekli hazırda bulunmak (Wilhelm, Boyce ve Brownhill, 2004), eleştiri almaktan son derecede kaygı ve rahatsızlık duyma, kimselerin kendisini önemsemediğini düşünüp kendilerini alt seviyede görme, yetersizlik ve değersizlik hislerine kapılma (Boyce ve diğerleri, 1991) gibi niteliklere sahiptirler.

Kişilerarası duyarlılık kavramı yapılan araştırmalarda bazı kavramlarla ilişkili bulunmuştur. Sosyal fobi ile kişilerarası duyarlılık arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmalarda bu iki kavram arasında yüksek düzeyde anlamlı pozitif ilişkiler olduğu tespit edilmiştir (Harb, Heimberg, Fresco, Schneier ve Liebowitz, 2002; Vidyanidhi ve Sudhir, 2009). Depresyonla kişilerarası duyarlılığın incelendiği çalışmalarda ise bu iki kavramın pozitif yönde anlamlı bir ilişkide olduğu ve kişilerarası duyarlılık kavramının depresyonun önemli bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir (Boyce ve Mason, 1996; Davidson, Zisook, Giller ve Helms, 1989; Harb, Heimberg, Fresco, Schneier ve Liebowitz, 2002; Rizzo, Daley ve Gunderson, 2006). Bazı araştırmalarda da kişilerarası duyarlılığın yetişkinlerde duygudurum, anksiyete ve yeme bozuklukları ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Atlas 2004; Butler ve diğ., 2007; Harb ve diğ., 2002). McCabe, Blankstein, ve Mills (1999) ise çalışmalarında kişilerarası duyarlılığın depresif semptomlar, düşük öz-saygı ve düşük akademik performans ile pozitif ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca bazı bilişsel davranışçı temelli grupla psikolojik danışma uygulamalarının deneklerin kişilerarası duyarlılık düzeyleri üzerinde anlamlı derecede azaltıcı etkide olduğu bulunmuştur (Hamamcı, 2002; Sapmaz, 2011; Sarısoy, 2011; Scapillato ve Manassis, 2002).

Bir tanıma göre, internet bağımlılığı "internette oturum açtıktan sonra yapılan etkinliğin türüne bakılmaksızın meydana gelen bir psikolojik bağımlılık"tır (Kandell, 1998, s.

12). İnternet bağımlılığı, kişinin günlük yaşamda olumsuz sonuçlara yol açan internet kullanımını kontrol edememesini içeren bir kavramdır (Spada, 2014). İnternet bağımlılığı, sorunlu internet kullanımı günümüzde tüm dünya için önemli bir konu haline gelmiştir. 2000 yılında dünya üzerindeki toplam internet kullanıcısı sayısı 361 milyonken, 2017’de ise 3.835 milyara kadar yükselmiştir (<http://www.internetworldstats.com/stats.htm>). Ergenler ve genç yetişkinlerin dünya genelinde aşırı ve sorunlu internet kullanımlarında belirgin bir artış ile yüksek bir risk altına girdikleri düşünülmektedir (Chatterjee, I ve Sinha B., 2012; Flisher, 2010; Spada, 2014).

Problemlili internet kullanımı düşük akademik performans gibi sosyal işlevlerde sıkıntı yaratacak durumlara yol açabilir (Brady, 1996; Murphy, 1996; Salmela-Aro, Upadyaya, Hakkarainen, Lonka, ve Alho, 2017). Yetişkinlerde internet kullanımı yüksek düzeyde duygusal yalnızlık (Odacı ve Kalkan, 2010; Sum, Mathews, Hughes, ve Campbell, 2008) ve zayıf romantik ve arkadaşlık ilişkileri ile bağlantılıdır (Blais, Craig, Pepler, ve Connolly, 2007; Milani, Osualdella ve Di Blasio, 2009). Ayrıca bazı araştırmalar internetin bireyleri sosyal etkinliklerden alıkoyarak onların utangaçlık (Odacı ve Berber-Çelik, 2013) ve yalnızlık düzeylerini arttırabildiği (Mesch, 2001; Seepsersad, 2004), aile ilişkilerini azalttığı ve bireylerin yerel sosyal çevrelerinin boyutunu azaltabildiğini göstermiştir (Sanders, Field, Diego, ve Kaplan, 2000).

Depresyon semptomları internet bağımlılığı ile doğrudan ilişkilidir (Kim ve diğ., 2006; Young, 1996; Young, 1999; Young ve Rodgers, 1998, Block, 2008). Ergenlerin (Dong, Lu, Zhou, ve Zhao, 2011; Gentile ve diğ., 2011; Ha, Kim, Bae, Bae, Kim, Sim, Lyoo ve Cho, 2007; Kraut ve diğ., 1998; Selfhout, Branje, Delsing, ter Bogt, ve Meeus, 2009) ve yetişkinlerin (Young, 1996; Young 1998) internet bağımlılığı düzeyleri depresyon ile pozitif yönde ilişkilidir. Ergen ve genç yetişkinlerin problemlili internet kullanımı ile ilgili bazı araştırmalar bu kavramın kimlik oluşumu (Kim ve diğ., 2012; Yuan ve diğ., 2011), beyin yapısı (Yuan ve diğ., 2011), akademik başarı (Gentile ve diğ., 2011; Stavropoulos, Alexandraki, ve Motti-Stefanidi, 2013), sosyal beceriler (Griffiths, 2010), duygusal düzenleme (Anderson ve diğ., 2016), anksiyete (Dong ve diğ., 2011; Selfhout ve diğ., 2009), ve hostilite (Gentile ve diğ., 2011) üzerinde etkili olduğunu göstermiştir.

Bazı çalışmalar ise internet bağımlılığının anksiyete (Lee, Oh, Cho, Hong ve Moon, 2001) akıl sağlığı (Ciarrochi ve diğ., 2015; Salmela-Aro ve diğ., 2017) ve madde kullanımı sorunlarına yol açtığı ve bireylerin iyi olma düzeylerini düşürdüğü tespit edilmiştir (Odacı ve Çikrıkci, 2014). Bir meta-analiz çalışması ise internet bağımlılığının dışadönüklülük, hoşluk,

insafllık ve deneyimlere açık olma kavramları ile negatif yönlü ilişkili iken nörotisizm ile positif yönlü ilişkide olduğunu göstermiştir.

Dünya çapında yapılan araştırmalar incelendiğinde, kişilerarası duyarlılık ve internet bağımlılığı arasındaki ilişki konusunda herhangi bir araştırma yapılmadığı görülmüştür. Bu nedenle, kişilerarası duyarlılık ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin ve bu iki kavram arasındaki ilişkinin cinsiyet, algılanan gelir düzeyi ve ebeveyn tutumu bakımından anlamlı bir fark gösterip göstermediğini araştırmaya karar verilmiştir.

Alanyazına dayanılarak aşağıdaki denenceler oluşturulmuştur.

1: Lise öğrencilerinin kişilerarası duyarlılık ile internet bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı düzeyde ve pozitif bir ilişki vardır.

2: Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyleri; cinsiyet, algılanan gelir düzeyi, ebeveyn tutumları değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık yoktur.

3: Lise öğrencilerinin kişilerarası duyarlılık düzeyleri; cinsiyet, algılanan gelir düzeyi, ebeveyn tutumları değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık yoktur.

2. Yöntem

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın örneklemini 2014-2015 yılında Ümraniye Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören toplam 350 öğrenci oluşturmaktadır. 181'i kız ve 169'u erkek öğrenciden oluşan örneklemin önemli bir kısmı (%52) 15 yaşında olup ve yaş ortalaması 15,36 bulunmuştur. Katılımcıların 35'i ilgisiz, 87'si demokratik, 61'i otoriter ve 160'i koruyucu ebeveyn tutumları algısı bildirmiştir. Ayrıca bu öğrencilerin 44'u kendilerini düşük gelirli, 216'i orta gelir düzeyinde ve 87'si yüksek gelir düzeyli olarak bildirmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Bilgi Toplama Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi toplama formu katılımcılar hakkında sosyo-demografik bilgiler elde etmek için kullanılmıştır. Bu formda yaş, cinsiyet, ebeveyn tutumları, gelir düzeyini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

2.2.2. İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Kimberly Young (1996) tarafından, DSM - IV"ün "Patolojik Kumar Oynama" ölçütlerinden uyarlanarak oluşturulan "Tanı Anketi" daha sonra geliştirilmiş ve 20 soruluk bir "İnternet Bağımlılık Ölçeği" oluşturulmuştur. Likert tipi bir ölçek olan İnternet Bağımlılık Ölçeği"nde katılımcıdan "hiçbir zaman", "Nadiren", "Arada sırada", "Çoğunlukla", "Çok sık"

ve “Devamlı” seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmektedir. Bu seçeneklere sırasıyla 0,1,2,3,4 ve 5 puan verilmektedir. Anketten toplamda 80 ve üzeri puan almak işlevsellikte belirgin bozulmanın göstergesi olarak kabul edilmekte ve bu grup “internet bağımlısı” olarak tanımlanmaktadır. 50–79 puan arası alanlar günlük hayatlarında internetle ilgili birtakım sorunlar yaşayan “riskli internet kullanımı” olan grup olarak tanımlanmaktadır. “49 puan ve altı” 38 alanlar ise yaşamında internet kullanımına bağlı herhangi sorun yaşamayan “ortalama internet kullanıcısı” olarak tanımlanmaktadır. Bayraktar (2001) tarafından Türkçe’ye uyarlaması yapılan testin Alpha değeri açısından güvenilirliği .91, Spearman – Brown değeri açısından da .87’dir. Bu sonuçlar testin güvenilir olduğunu düşündürmektedir. Bu araştırma kapsamında yapılan analizde ölçeğin Alpha değeri açısından güvenilirliği .93 olarak tespit edilmiştir.

2.2.3. Kişilerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ)

Boyce ve Parker (1989) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesine yönelik çalışmalar üniversite öğrencileriyle, depresyon hastalarından oluşan gruplarda yürütülmüştür. Faktör analizi sonucu “kişilerarası farkındalık, onaylanma ihtiyacı, ayrılma anksiyetesi, çekingenlik ve kırılgan iç benlik” şeklinde adlandırılan beş faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlığı hasta grupta .86, sağlıklı grupta ise .85 olarak bulunmuştur. Alt boyutlara ilişkin Cronbach alfa güvenirlik katsayıları ise .55 ile .80 arasında değişmektedir. Ölçeğin bütünü için test-tekrar test güvenirlik katsayısı .70 olarak bulunurken, alt boyutlar için .55 ile .70 arasında değişen değerler bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe formu Doğan ve Sapmaz (2012) tarafından uyarlanmıştır. Bu araştırmacılar elde ettikleri bulgulara istinaden, Harb, Heimberg, Fresco, Schneier ve Liebowitz (2002)’in elde ettiği üç faktörlü yapı ile büyük oranda benzerlik gösteren bir yapıyı benimsemiştir. Bu doğrultuda birinci faktör “*kişilerarası kaygı ve bağımlılık*”, ikinci faktör “*sosyal özgüven eksikliği*”, üçüncü faktör ise “*atılman olmayan davranışlar*” olarak adlandırılmıştır. Bu kapsamda ölçeğin bütünü için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .81 olarak bulunmuştur. Alt boyutlar açısından ise iç tutarlık katsayısı “*kişilerarası kaygı ve bağımlılık*” alt boyutu için .84, “*sosyal özgüven eksikliği*” alt boyutu için .64, “*atılman olmayan davranışlar*” alt boyutu için ise .73 olarak bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında yapılan analizde ölçeğin Alpha değeri açısından güvenilirliği .82 olarak tespit edilmiştir.

3. Veri Analizleri

Bu çalışmanın amacı lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ile kişilerarası duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Tanımlayıcı istatistikler için ortalama, standart

sapma, sayı gösterimi kullanılmıştır. Örneklem verilerinin normal dağılım gösterip göstermediği skewness ve kurtosis değerleri ve Kolmogorov-Smirnov Testi ile test edilmiş olup, örneklemin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Örneklem normal dağıldığı için parametrik testler uygulanmıştır. Öğrencilerin internet bağımlılığı ile kişilerarası duyarlılık düzeylerinin cinsiyet, gelir durumu, ebeveyn tutumları değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermedikleri de incelenmiştir. Öğrencilerin internet bağımlılığı ile kişilerarası duyarlılık düzeyleri arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu, öğrencilerin internet bağımlılığı ile kişilerarası duyarlılık düzeylerinin cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık sergileyip sergilemediğini belirlemek için ise “t testi” kullanılmıştır. Öğrencilerin internet bağımlılığı ile kişilerarası duyarlılık düzeylerinin; gelir durumu, ebeveyn tutumları açısından anlamlı bir farklılık sergileyip sergilemediğini belirlemek amacıyla ise ANOVA kullanılmıştır. Veriler SPSS 23.0 programı ile incelenmiş, $p < .01$ ve $p < .05$ anlamlılık düzeylerinde test edilmiştir.

4. Bulgular

Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ile kişilerarası duyarlılık ve kişilerarası duyarlılığın alt boyut (kişilerarası kaygı ve bağımlılık, sosyal özgüven eksikliği, atılğan olmayan davranışlar) düzeyleri ve bazı demografik değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan korelasyondan elde edilen bulgular tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Araştırmanın Değişkenleri Arasındaki Korelasyonlar Tablosu

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8
1. İnternet Bağımlılığı	1							
2.Cinsiyet	-.238**	1						
3.Algılanan gelir	.119	-.042	1					
4.Ebeveyn tutumları	-.008	.101	-.106	1				
5. Kişilerarası kaygı ve bağımlılık	.233**	-.001	.015	.069	1			
6. Sosyal özgüven eksikliği	.234**	-.232**	-.118*	-.099	.155**	1		
7. atılğan olmayan davranışlar	-.064	.006	.019	.123*	.410**	-.204**	1	
8.Toplam kişilerarası duyarlılık	.215**	-.061	-.050	.069	.936**	.315**	.605**	1

** $p < .01$; $p > .05$

Tablo 1’e göre lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ile kişilerarası duyarlılık arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Tablo incelendiğinde internet bağımlılığının; kişilerarası kaygı ve bağımlılık ($r = .233$; $p < .01$), sosyal özgüven eksikliği ($r = .234$; $p < .01$),

toplam kişilerarası duyarlılık ($r = .215$; $p < .01$) ile pozitif; cinsiyet değişkeni ile ($r = -.238$; $p < .01$) negatif yönde anlamlı ilişkili olduğu görülmektedir. İnternet bağımlılığı ile algılanan gelir düzeyi ($r = .119$; $p > .05$), ebeveyn tutumları ($r = -.008$; $p > .05$) ve atılgan olmayan davranışlar alt boyutu ($r = -.064$; $p > .05$) arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırmanın bulgular bölümünde öğrencilere uygulanan Bilgi Toplama Formu, Kişilerarası Duyarlılık ve İnternet Bağımlılığı Ölçeklerinden elde edilen veriler ve bu verilerin istatistiksel teknikler sonucu ortaya çıkan bulguları ile bu bulgulara ilişkin yorumlar sunulmaktadır. İlk olarak kişilerarası duyarlılık üzerinde cinsiyet farklılığı t testi ile incelenmiştir.

Tablo 2. Kişilerarası Duyarlılık Düzeyleri Açısından Erkek ve Kadın Lise Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu

Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	Sd	p
Kişilerarası Duyarlılık	Erkek	169	77,15	14,22	1,15	348	.251
	Kadın	181	75,41	13,99			

Tablo 2'ye bakıldığında, erkek ve kadın lise öğrencileri arasında kişilerarası duyarlılık düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t_{0.05: 350} = 1,15$, $p > .05$).

İnternet bağımlılığı düzeyleri açısından erkek ve kadın lise öğrencileri arasındaki farklılıklarının incelenmesinde İki Ortalama Arasındaki Farkın Anlamlılık Testi olan “ t ” testi tekniği kullanılmıştır.

Tablo 3. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri Açısından Erkek ve Kadın Lise Öğrencilerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu

Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	Sd	p
İnternet Bağımlılığı	Erkek	169	34,41	20,96	4,57	348	.000
	Kadın	181	27,77	18,40			

Tablo 3'te görüldüğü üzere internet bağımlılığı ($t_{0.05: 348} = 4,57$, $p < .01$) düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılık erkek lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ($\bar{X} = 34,41$, $Ss = 20,96$) puan ortalamalarının daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Kişilerarası Duyarlılık düzeyleri açısından algılanan gelir düzeyleri farklı olan lise öğrencileri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular tablo 4 ve tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Kişilerarası Duyarlılık Düzeyleri Açısından Algılanan Gelir Düzeyleri Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Algılanan gelir düzeyi	N	$\bar{X}$	Std. Sapma
Yetersiz	44	79,79	10,88
Orta	216	75,31	14,09
Yüksek	87	78,18	14,55
Toplam	347	76,21	14,13

Tablo 5. Kişilerarası Duyarlılık Düzeyleri Açısından Algılanan Gelir Düzeyleri Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	712,916	2	356,458	1,792	,168
Grup içi	68410,035	345	198,866		
Toplam	69122,951	347			

Tablo 5’te görüldüğü gibi algılanan gelir düzeyleri farklı olan öğrencilerin kişilerarası duyarlılık düzeyleri açısından puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda, farklı gelir grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($F_{2-344}=1,792$, $p>.05$).

İnternet Bağımlılığı düzeyleri açısından lise öğrencilerinin algılanan gelir düzeylerine göre anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular tablo 6 ve tablo 7’de gösterilmektedir.

Tablo 6. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri Açısından Algılanan Gelir Düzeyleri Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Algılanan gelir düzeyi	N	$\bar{X}$	Std. Sapma
Yetersiz	44	27,30	16,18
Orta	216	28,06	19,92
Yüksek	87	33,91	21,41
Toplam	347	29,50	20,28

Tablo 7. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri Açısından Algılanan Gelir Düzeyleri Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	2265,782	2	1132,891	2,781	,063
Grup içi	140152,391	345	407,420		
Toplam	142418,172	347			

Tablo 7’de görüldüğü gibi algılanan gelir düzeyleri farklı olan öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyleri açısından puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan

varyans analizi sonucunda, öğrencilerin farklı gelir grupları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($F_{2-344}=2,781, p>.05$).

Kişilerarası duyarlılık düzeyleri açısından ebeveyn tutumları farklı olan lise öğrencileri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular tablo 8 ve tablo 9’de gösterilmektedir.

Tablo 8. Kişilerarası Duyarlılık Düzeyleri Açısından Ebeveyn Tutumları Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Ebeveyn tutumları	N	$\bar{X}$	Std. Sapma
İlgisiz	35	78,90	15,70
Demokratik	87	73,42	13,26
Otoriter	61	78,32	15,18
Koruyucu	160	77,18	13,79
Toplam	343	76,50	14,06

Tablo 9. Kişilerarası Duyarlılık Düzeyleri Açısından Ebeveyn Tutumları Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	1198,393	3	399,464	2,038	,108
Grup içi	66459,560	340	196,046		
Toplam	67657,953	343			

Tablo 9’da görüldüğü gibi ebeveyn tutumları farklı olan öğrencilerin kişilerarası duyarlılık düzeyleri açısından puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda, öğrencilerin farklı ebeveyn tutumları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($F_{3-339}=2,038, p>.05$).

İnternet Bağımlılığı düzeyleri açısından lise öğrencilerinin ebeveyn tutumlarına göre anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonucunda elde edilen bulgular tablo 10 ve tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 10. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri Açısından Ebeveyn Tutumları Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Ebeveyn tutumları	N	$\bar{X}$	Std. Sapma
İlgisiz	35	37,21	24,07
Demokratik	87	26,81	18,91
Otoriter	61	32,56	19,32
Koruyucu	160	29,19	20,64
Toplam	343	29,53	20,21

Tablo 11. İnternet Bağımlılığı Düzeyleri Açısından Ebeveyn Tutumları Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Varyans Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	2112,514	3	704,171	1,735	,160
Grup içi	137584,151	340	405,853		
Toplam	139696,665	343			

Tablo 11’de görüldüğü gibi ebeveyn tutumları farklı olan öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyleri açısından puan ortalamaları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonucunda, farklı ebeveyn tutumları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($F_{3-339}=1,735$, $p>.05$).

5. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı kişilerarası duyarlılık ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Alanyazın incelendiğinde, kişilerarası duyarlılık ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen yurtiçi ya da yurtdışı herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak bu iki kavramın ortak yönleri olduğu alanyazın taraması sonucu görülmüştür. Kişilerarası duyarlılığı yüksek olan bireyler; diğer kimselerin kendisini önemsemediğini düşünüp kendilerini alt seviyede görme, yetersizlik ve değersizlik hislerine kapılma (Boyce ve diğerleri, 1991), diğer kimselere karşı hata yapmamaya azami gayret gösterme, sosyal ve atılgan olamama (Boyce ve Parker, 1989; Davidson, Zisook, Giller ve Helms, 1989), diğerlerinin tepkilerine karşı sürekli tetikte olma (Wilhelm, Boyce ve Brownhill, 2004), reddedilmeye karşı aşırı duyarlı olma (Harb, Heimberg, Fresco, Schneier ve Liebowitz, 2002), eleştirilmekten kaygı duyma, çoğunlukla diğer bireylerin davranışlarını yanlış yorumlama (Boyce ve Parker, 1989) gibi özelliklere sahiptirler. Buna benzer şekilde internet bağımlılığı düzeyi yüksek bireylerin düşük yaşam doyumu (Cao ve diğ., 2011; Wang ve diğ., 2012), düşük iyi olma (Aa van der ve diğ., 2009), yalnızlık (Ang, Chong, Chye ve Huan, 2012; Whang, Lee ve Chang, 2003) özgüven eksikliği (Mythily, Qui ve Winslow, 2008), düşük özsaygı (Wang ve diğ., 2012), içedönüklük (Aa van der ve diğ., 2009), düşük duygusal kararlılık (Kuss ve diğ., 2013), düşük sosyal uyuma (Cao ve diğ., 2011) sahip olduğu görülmüştür.

Birçok çalışmada depresyonla kişilerarası duyarlılığın pozitif yönde anlamlı bir ilişkide olduğu ve kişilerarası duyarlılık kavramının depresyonun önemli bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir (Boyce ve Mason, 1996; Davidson, Zisook, Giller ve Helms, 1989; Harb, Heimberg, Fresco, Schneier ve Liebowitz, 2002; Rizzo, Daley ve Gunderson, 2006). Aynı şekilde araştırmalar sonucu internet bağımlılığının da depresyonun önemli bir yordayıcısı

olduğu görülmüştür (Liu ve diğ., 2011; Mythily, Qui ve Winslow, 2008, 67, 68, Wang ve diğ., 2012, Ko ve diğ., 2008; Kim ve diğ., 2006; Yen ve diğ., 2007). Yine benzer şekilde sosyal fobi ile kişilerarası duyarlılık arasındaki ilişki yüksek düzeyde pozitif yönde anlamlı iken (Harb, Heimberg, Fresco, Schneier ve Liebowitz, 2002; Vidyanidhi ve Sudhir, 2009), benzer şekilde internet bağımlılığının da sosyal fobi ile ilişkisinin pozitif ve anlamlı olduğu görülmüştür [Ko ve diğ., 2008; Ko ve diğ., 2009, Yen ve diğ., 2007). Bu bulgulara göre internet bağımlılığına sahip bireylerin kişilerarası duyarlılığın da bileşenlerinden olan düşük atılganlık, düşük özsaygı, özgüven eksikliği, içedönüklük, depresyon, sosyal fobi gibi olumsuz özelliklere sahip olduğu görülmüştür. Bu yüzden internet bağımlılığı ile kişilerarası duyarlılığın arasındaki bu ilişki alanyazındaki bahsedilen birçok çalışma ile de desteklenmiştir.

Alanyazında kişilerarası duyarlılığın cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını inceleyen araştırmalar mevcuttur. Lise örnekleminde yapılan bir çalışmada kişilerarası duyarlılık gruplarında yardım isteğinin kız öğrencilerde erkek öğrencilere oranla daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Keskin, 1995). Snodgrass ve diğerlerine göre (1998), kişilerarası duyarlılığa ilişkin elde edilen bulgular cinsiyet bağlamında çoğunlukla kadınların erkeklerden daha duyarlı olduğunu iddia etmektedir. Erözkan'ın (2003) bir çalışmasında kişilerarası farkındalık boyutuna bakıldığı vakit erkeklerden ve düşük sosyo-ekonomik düzeyli kişilerden, çekingenlik boyutunda ise kızlardan ve yine düşük sosyo-ekonomik düzeyli kişiler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. McCabe, Blankstein, ve Mills (1999), kişilerarası duyarlılığının boyutları ile cinsiyet arasındaki ilişkileri incelediği çalışmada ayrıca bayanların çekingenlik boyutunun erkeklere; erkeklerin kişilerarası farkındalık boyutunun bayanlara göre daha yüksek olduğu saptamıştır. Görüldüğü üzere alanyazındaki araştırmalar genel olarak kızların erkeklerden daha yüksek kişilerarası duyarlılığa sahip olduğunu gösterse de bunun aksini gösteren çalışmalar da mevcuttur. Snodgrass'ın (1992) araştırmasında ise erkekler ve kadınların kişilerarası duyarlılık düzeyler arasında bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu da bizim çalışmamızın bulgusunu destekler niteliktedir.

Alanyazında internet bağımlılığının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını inceleyen araştırmalar mevcuttur. Bazı çalışmalarda internet bağımlılığının kadın ve erkeklerde anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüş olsa da (Brenner, 1997; Fu, Chan, Wong, Yip, 2010), birçok çalışma erkeklerin internet bağımlılığı düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır (Choi ve diğ., 2009; Chou ve Hsiao, 2000; Ko ve diğ., 2008; Lam, Peng, Mai ve Jing, 2009; Liu, Fang, Deng, Zhang, 2012; Morahan-Martin ve Schumacker, 2000; Poodineh ve diğ., 2016; Scherer, 1997; Xu ve diğ., 2012; Yen ve diğ., 2009). Bu çalışmalar araştırmamızın denencesini desteklemektedir.

Alanyazında kişilerarası duyarlılığın anne baba tutumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını inceleyen doğrudan olmasa da dolaylı araştırmalar mevcuttur. Kişilerarası duyarlılığı yüksek erkek çocuklar üzerinde anne ve baba koruyucu tutumu tespit edilirken, kızlarda sadece anne koruyucu tutumu tespit edilmiştir (Oshino, Suzuki., Ishii, ve Otani, 2007; Otaki, Suzuki, Matsumoto ve Kamata, 2009). Bu çalışmada kişilerarası duyarlılığın ebeveyn tutumlarına göre farklılaşmamakta olduğu bulunmuştur. Alanyazında bu ilişkiyi doğrudan inceleyen bir çalışmaya rastlanmadığı için araştırmanın bu noktada literatüre katkı sağladığı söylenebilir.

İnternet bağımlılığı ile anne baba tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen bazı çalışmalar mevcuttur. Yen ve diğerlerinin (2007) çalışmasına göre, ebeveyn-ergen çatışması, düşük aile işlevselliği, kardeşin alkol alışkanlığı gibi durumlar internet bağımlılığını yordamaktadır. Liu, Fang, Deng ve Zhang'ın araştırması (2012) ebeveyn-ergen iletişiminin yüksek düzeyde olmasının problemli internet kullanımını azalttığını belirtmiştir. Anne-babası ile iyi bir iletişime sahip ergenlerin internet kullanımı ile yaşayacağı sorunların düşük düzeyde olacağını aktarmıştır. Yine bazı araştırmalar da aile içi iletişimin ve anne-baba ve çocukların olumlu iletişim ve ilişkilerinin internet bağımlılığı ile negatif düzeyde ilişkili olduğunu tespit etmiştir (Kraut ve diğ., 2002; Park ve diğ., 2008). Davis (2001) ebeveynlerinden yeterli ilgi ve destek görmeyen ergenlerin evdeki bu durumdan kaçmak için düzensiz ve aşırı internet kullanımına başvurduklarını belirtmiştir. Diğer taraftan ebeveynlerinden güçlü destek gören ergenler ise daha az olumsuz ve antisosyal davranışlar göstermektedir (Reitz, Dekovic, ve Meijer, 2006). Law, Shapka, ve Olson (2010) da ebeveynlerin bilgisayar yazılımlarına izleme ve kontrol etmeye çaba harcama yerine ebeveyn-ergen iletişimine daha çok önem göstermesi gerektiğini vurgulamıştır. Tam aksi yönde Leung ve Lee (2012) ebeveyn katılımı ve arabuluculuğunun ergenlerin internet kullanımı ile anlamlı bir ilişkide olmadığını bulmuştur. Ayrıca evde internet bağımlılığını azaltmak için ebeveynlerin katı kurallar koymasının etkili olabileceğini belirtmişlerdir. Her ne kadar alanyazında aile içi iletişim konusu vurgulansa da anne-baba tutumları ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen çalışmalar yeterli ve tutarlı değildir. Bu çalışmada internet bağımlılığı düzeylerinin ebeveyn tutumlarına göre farklılaşmamakta olduğu bulunmuştur. Bizim çalışmamızın bulgularının da bu konuda alanyazına katkı sağladığı söylenebilir.

Bu çalışmada kişilerarası duyarlılığın algılanan gelir durumuna göre farklılaşmamakta olduğu bulunmuştur. Alanyazında kişilerarası duyarlılık ile algılanan gelir düzeyi arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen araştırmaya rastlanmadığı için araştırmanın bu noktada literatüre katkı sağladığı söylenebilir.

İnternet bağımlılığı ile algılanan gelir durumu arasındaki ilişkiyi inceleyen bazı çalışmalar mevcuttur. Bir çalışmada patolojik internet kullanımı açısından algıladıkları düşük gelir ile yüksek gelir boyutları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (Liu, Fang, Deng, Zhang, 2012). Ayrıca çalışması yetersiz olarak görülen gelir durumunun problemli internet kullanımı ile pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğu kaydedilmiştir (Bakken ve diğ., 2009). Cao ve diğerlerinin (2011) araştırmasında gelir düzeyi yüksek ergenlerin orta düzeyde olanlara göre daha fazla problemli internet kullanımına sahip olduğu tespit edilmiştir. Ak, Koruklu ve Yılmaz'ın (2013) çalışmasında ise gelir düzeyi yükseldikçe internet bağımlılığı düzeylerinin de yükseldiği kaydedilmiştir. Alanyazındaki internet bağımlılığı ile algılanan gelir düzeyi arasındaki ilişki bahsedilen çalışmalara bakıldığında bulgular değişkenlik göstermektedir. Bu çalışmada internet bağımlılığının algılanan gelir düzeylerine göre farklılaşmamakta olduğu bulunmuştur. Bu açıdan bizim çalışmamızın bulgularının da bu konuda alanyazına katkı sağladığı söylenebilir.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıklarından bahsetmek ve bu konuda çalışma yapacak araştırmacılara çeşitli önerilerde bulunmak gerekmektedir. Bu araştırma lise öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Bu çalışmanın eğitim kurumlarının farklı düzeylerinde öğrenim gören daha geniş bir öğrenci örneklemini ile yapılması bu alandaki sorunların, özellikle de internet bağımlılığının tespiti ve çözümü için yararlı olacaktır. Ayrıca kişilerarası duyarlılık ile internet bağımlılığının incelendiği, bu kavramların düzeylerini azaltıcı şekilde düzenlenecek deneysel yöntem gibi farklı bir metodun kullanıldığı çalışmalar yapılabilir. Ayrıca bu kavramlarla çözüm odaklı, bilişsel davranışçı, gestalt vb. terapi kuramlarına dayalı bireysel ya da grup çalışmaları yapılabilir. Bu çalışmada ele alınan algılanan gelir düzeyi, ebeveyn tutumları ve cinsiyet değişkenleri dışında ebeveyn eğitim durumu, kişilik, zekâ düzeyi, kardeş sayısı, eğitim durumu vb. farklı demografik değişkenlerle kişilerarası duyarlılık ve internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelendiği araştırmaların yapılmasının, bu kavramların yapısı ve gelişimi üzerindeki etkilere yönelik derin iç görü kazanılmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aa van der N., Overbeek G., Engels R., Scholte, R., Meerkkerk, G. & Eijnden, R. (2009). Daily and Compulsive Internet Use and Well-Being in Adolescence: A Diathesis-Stress Model Based on Big Five Personality Traits, *Journal of Youth Adolescence*, 38, 765-776.
- Ak, S., Koruklu, N., & Yılmaz, Y. (2013). A study on Turkish adolescent's Internet use: possible predictors of Internet addiction. *Cyberpsychol Behav Soc Netw*, 16(3), 205-209.
- Anderson, E. L., Steen, E., & Stavropoulos, V. (2016). Internet use and problematic Internet use: A systematic review of longitudinal research trends in adolescence and emergent adulthood. *International Journal of Adolescence and Youth*, 1, 1–25. doi: <https://doi.org/10.1080/02673843.2016.1227716> Crossref
- Ang, R. P.-H., Chong, W. H., Chye, S. & Huan, V. S. (2012). Loneliness and generalized problematic Internet use: Parents' perceived knowledge of adolescents' online activities as a moderator. *Computers in Human Behavior*, 28, 1342-1347.
- Atlas, J. (2004). Interpersonal sensitivity, eating disorder symptoms, and eating/thinness expectancies. *Current Psychology*, 22, 268– 378.

- Bakken, I. J., Wenzel, H. G., Götestam, K. G., Johansson, A. & Øren, A. (2009). Internet addiction among Norwegian adults: A stratified probability sample study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 50, 121–127. doi:10.1111/j.1467-9450.2008.00685.x
- Blais, J. J., Craig, W. M., Pepler, D. & Connolly, J. (2008). Adolescents online: The Importance of internet activity choices to salient relationships. *J Youth Adolescence*, 37, 522–536.
- Block, J.J. (2008). Issues for DSM-V: Internet Addiction. *American Journal of Psychiatry*, 165 (3), 306–307.
- Brady, K. (April 21, 1996). *Dropouts Rise a Net Result of Computers*. The Buffalo Evening News, pg. 1.
- Brenner, V. (1997). Psychology of computer use: XLVII. Parameters of Internet use, abuse and addiction: The first 90 days of the Internet usage survey. *Psychol. Rep.* 80: 879–882.
- Butler, J. C., Doherty, M. S., & Potter, R. M. (2007). Social antecedents and consequences of interpersonal rejection sensitivity. *Personality and Individual Differences*, 43, 1376–1385.
- Cao, H., Hao, J., Sun, Y., Tao, F., & Wan, Y. (2011). Problematic Internet use in Chinese adolescents and its relation to psychosomatic symptoms and life satisfaction. *BMC Public Health*. 11:802. doi: 10.1186/1471-2458-11-802.
- Chatterjee, I. & Sinha B. (2012) Relationship between compulsive use of internet and some personality characteristics of college students. *Quest international multidisciplinary research Journal*, 1(2):146-50.
- Choi, K., Son, H., Park, M., Han, J., Kim, K., Lee, B., & Gwak, H. 2009. Internet overuse and excessive daytime sleepiness in adolescents. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 63(4): 455-62.
- Chou, C., & Hsiao, M. C. (2000). Internet addiction, usage, gratifications, and pleasure experience—The Taiwan college students' case. *Comput. Educ.* 35(1): 65–80.
- Ciarrochi, J., Parker, P., Sahdra, B., Marshall, S., Jackson, C., Gloster, A. T., ve diğ. (2015). The development of compulsive Internet use and mental health: A four-year study of adolescence. *Developmental Psychology*, 52, 272–283.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Computers in Human Behavior*, 17, 187–195.
- Dong, G., Lu, Q., Zhou, H., & Zhao, X. (2011). Precursor or sequela: Pathological disorders in people with Internet addiction disorder. *PLoS One*, 6(2), e14703. doi:https://doi.org/10.1371/journal.pone.0014703 [Crossref](#), [Medline](#)
- Flisher C (2010). Getting plugged. In: An overview of Internet addiction. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 46, 557-559.
- Fu K., W. S. C. Chan, P. W. C. Wong, & P. S. F. Yip, (2010). Internet addiction: prevalence, discriminant validity and correlates among adolescents in Hong Kong, *British Journal of Psychiatry*, 196, 6, 486–492. DOI: 10.1192/bjp.bp.109.075002
- Gámez-Guadix, M., Calvete, E., Orue, I., & Las Hayas, C. (2015). Problematic Internet use and problematic alcohol use from the cognitive-behavioral model: A longitudinal study among adolescents. *Addictive Behaviors*, 40, 109–114.
- Gentile, D. A., Choo, H., Liau, A., Sim, T., Li, D., Fung, D., & Khoo, A. (2011). Pathological video game use among youths: A two-year longitudinal study. *Pediatrics*, 127(2), e319–e329. doi:https://doi.org/10.1542/peds.2010-1353 [Crossref](#), [Medline](#)
- Griffiths, M. D. (2010). Computer game playing and social skills: A pilot study. *Aloma: Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 27, 301–310.
- Ha, J. H., Kim, S. Y., Bae, S. C., Bae, S., Kim, H., M. S., Sim, K., Lyoo & S. C., Cho. (2007). Depression and Internet Addiction in Adolescents. *Psychopathology*, 40(6), 424–430.
- Hall, A. & Parsons, J. (2001). Internet addiction: College student case study using best practices in cognitive behavior therapy. *Journal of Mental Health Counseling*, 23(4), 312–327. Retrieved from <http://proquest.umi.com.libproxy.albany.edu/pqdweb?did=89293319&sid=1&Fmt=3&clientId=9718&RQT=309&VName=PQD>
- <http://www.internetworldstats.com/emarketing.htm> (2000-2017 arası dünya çapındaki internet kullanıcıları istatistikleri, 27.08.2017 tarihinde erişildi)
- Ju-Yu Yen, Cheng-Fang Yen, Cheng-Chung Chen, Sue-Huei Chen, & Chih-Hung Ko. (2007). Family factors of internet addiction and substance use experience in Taiwanese adolescents. *Cyberpsychology & behavior*. 10(3): 323-329. https://doi.org/10.1089/cpb.2006.9948
- Kandell, J. J. (1998). Internet addiction on campus: The vulnerability of college students. *Cyberpsychology and Behavior*, 1(1), 11-17.
- Kayış, A. R., Satıcı, S. A., Yılmaz, M. F., Şimşek, D., Ceyhan, E., & Bakioğlu, F. (2016). Big five personality trait and Internet addiction: A meta-analytic review. *Computers in Human Behavior*, 63, 35–40.
- Kim, K., Ryu, E., Chon, M. Y., Yeun, E. J., Choi, S. Y., Seo, J. S., & Nam, B. W. (2006). Internet addiction in Korean adolescents and its relation to depression and suicidal ideation: A questionnaire survey. *International Journal of Nursing Studies*, 43(2), 185–192.

- Kim, Y. R., Son, J. W., Lee, S. I., Shin, C. J., Kim, S. K., Ju, G., Choi, W. H., Oh, J. H., Lee, S., Jo, S., & Ha, T. H. (2012). Abnormal brain activation of adolescent Internet addict in a ball-throwing animation task: Possible neural correlates of disembodiment revealed by fMRI. *Progress in Neuro-Psychopharmacology & Biological Psychiatry*, 39(1), 88–95. doi:https://doi.org/10.1016/j.pnpbp.2012.05.013 Crossref, Medline
- Ko, C.H., Yen, J.Y., Chen, C.S., Yen, Y.C., & Yen, C.F. (2009). Predictive values of psychiatric symptoms for internet addiction in adolescents: A 2-year prospective study. *Archives of Pediatric and Adolescent Medicine*, 163, 937–943
- Ko CH, Yen JY, Yen CF, Chen CS, & Wang SY. (2008) The association between Internet addiction and belief of frustration intolerance: The gender difference. *Cyberpsychology & Behavior*, 11(3): 273-8.
- Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., & Crawford, A. (2002). Internet paradox revisited. *Journal of Social Issues*, 58, 49–74.
- Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukopadhyay, T., & Scherlis, W. (1998). Internet paradox. A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? *American Psychologist*, 53(9), 1017–1031. doi:https://doi.org/10.1037/0003-066X.53.9.1017 Crossref, Medline
- Kuss, D. J., Van Rooij, A. J., Shorter, G. W., Griffiths, M. D. & Van de Mheen, D., 2013. Internet addiction in adolescents: prevalence and risk factors. *Computers in Human Behavior*, 29 (5), pp. 1987-1996. http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2013.04.002
- Lam, LT, Peng, Z-w, Mai, J-c, & Jing, J. (2009). Factors Associated with Internet Addiction among Adolescents. *Cyberpsychology & Behavior* 12: 551–555. https://doi.org/10.1089/cpb.2009.0036
- Law, D. M., Shapka, J. D., & Olson, B. F. (2010). To control or not to control? Parenting behaviors and adolescent online aggression. *Computers in Human Behavior*, 26, 1651–1656.
- Lee, M. S., Oh, E. Y., Cho, S. M., Hong, M. J., & Moon, J. S. (2001). An assessment of adolescent Internet addiction problems related to depression, social anxiety and peer relationship. *Journal of Korean Neuropsychiatric Association*, 40(4), 616–628.
- Leung L., Lee P. S. N. (2012). The influences of information literacy, internet addiction and parenting styles on internet risks. *New Media & Society*.14(1):115–134. doi: 10.1177/1461444811410406.
- Liu, Q.-X., Fang, X.-Y., Deng, L.-Y. & Zhang, J.-T. (2012). Parent-adolescent communication, parental Internet use and Internet-specific norms and pathological Internet use among Chinese adolescents. *Computers in Human Behavior*, 28, 1269-1275.
- Liu, T. C., Desai, R. A., Krishnan-Sarin, S., Cavallo, D. A., & Potenza, M. N. (2011). *Journal of Clinical Psychiatry*, 72(6), 836-845.
- McCabe, R. E., Blankstein, K. R., & Mills, J. S. (1999). Interpersonal sensitivity and social problem-solving: Relations with academic and social selfesteem, depressive symptoms, and academic performance. *Cognitive Therapy and Research*. 23(6). 587-604.
- Mesch, G. S. (2001). Social relationships and internet use among adolescents in Israel. *Social Science Quarterly*, 82(2), 329-338.
- Milani, L., D., Osualdella & P., Di Blasio. (2009). Quality of Interpersonal Relationship and Problematic Internet Use in Adolescence. *CyberPsychology and Behavior*, 12(6), 681-684.
- Morahan-Martin, J. M., & Schumacker, P. (2000). Incidence and correlates of pathological Internet use. *Comput. Human Behav.* 16: 13–29.
- Murphy, B. (1996). Computer Addictions Entangle Students. The APA Monitor National Institute of Health.
- Mythily, S., Qiu, S., & Winslow, M. (2008). Prevalence and correlates of excessive Internet use among youth in Singapore. *Annals Academy of Medicine Singapore*, 37(1), 9.
- Odacı, H., & Berber-Çelik, Ç. (2013). Who are problematic Internet users? An investigation of the correlations between problematic Internet use and shyness, loneliness, narcissism, aggression and self-perception. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2382–2387.
- Odacı, H., & Çikrikci, Ö. (2014). Problematic Internet use in terms of gender, attachment styles and subjective well-being in university students. *Computers in Human Behavior*, 32, 61–66.
- Odacı, H., & Kalkan, M. (2010). Problematic Internet use, loneliness and dating anxiety among young adult university students. *Computers & Education*, 55(3), 1091–1097.
- Oshino, S., Suzuki, A., Ishii, G. & Otani, K. (2007). Influences of parental rearing on the personality traits of healthy Japanese. *Comprehensive Psychiatry*, 48, 465–469.
- Otani K, Suzuki A, Matsumoto Y, & Kamata M. (2009). Parental overprotection increases interpersonal sensitivity in healthy subjects. *Comprehensive Psychiatry*. 50: 54–57. doi: 10.1016/j.comppsy.2008.05.009.
- Park, S. K., Kim, J. Y., & Cho, C. B. (2008). Prevalence of internet addiction and correlations with family factors among South Korean adolescents. *Adolescence*, 172(43), 895–909.

- Poodineh, Z., Barati, F., Moghadam, M.P., Ghanbarzehi, N. ve Balouchi, A. (2016). Comparison Internet Addiction among Students of Zahedan and Kerman Universities of Medical Sciences. *Der Pharmacia Lettre*, 8(19):210-214.
- Reitz, E., Dekovic, M., & Meijer, A. M. (2006). Relations between parenting and externalizing and internalizing problem behavior in early adolescence child behavior as moderator and predictor. *Journal of Adolescence*, 34, 619–662.
- Salmela-Aro, K., Upadaya, K., Hakkarainen, K., Lonka, K., & Alho, K. (2017). The dark side of Internet use: Two longitudinal studies of excessive Internet use, depressive symptoms, school burnout and engagement among Finnish early and late adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 46, 343–357.
- Sanders, C.E., Field, T.M., Diego, M. & Kaplan, M. (2000). The Relationship of internet use to depression and social isolation among adolescents. *Adolescence*, 35(138), 237-241.
- Scherer, K. (1997). College life online: Healthy and unhealthy Internet use. *J. College Stud. Dev.* 38(6): 655–665.
- Seepersad, S. (2004). Coping with loneliness: Adolescent online and offline behavior. *CyberPsychology & Behavior*, 7(1), 35-39.
- Selfhout, M. H. W., Branje, S. J. T., Delsing, M., ter Bogt, T. F. M., & Meeus, W. H. J. (2009). Different types of Internet use, depression, and social anxiety: *The role of perceived friendship quality*. *Journal of Adolescence*, 32(4), 819–833. doi:<https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2008.10.011> Crossref, Medline
- Snodgrass, S. E., (1992). Further effects of role versus gender on interpersonal sensitivity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62, 154-158.
- Snodgrass, S. E., Hecht, M. A. & Snyder, R. P. (1998), Interpersonal Sensitivity Expressivity or Perceptivity? *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 238-249.
- Spada, M. M. (2014). An overview of problematic Internet use. *Addictive Behaviors*, 39, 3–6.
- Stavropoulos, V., Alexandraki, K., & Motti-Stefanidi, F. (2013). Flow and telepresence contributing to Internet abuse: Differences according to gender and age. *Computers in Human Behavior*, 29(5), 1941–1948. doi:<https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.03.011> Crossref
- Sum, S., Mathews, M., Hughes, I. & Campbell, A. (2008). *Internet Use and Loneliness in Older Adults*. *CyberPsychology and Behavior*, 11(2), 208-211.
- Wang L, Luo J, Bai Y, Kong J, Luo J, Gao W, & Sun X. (2013). Internet addiction of adolescents in China: Prevalence, predictors, and association with well-being. *Addiction Research & Theory*, 21:62–69.
- Whang Sang-Min L, Lee S, & Chang G. (2003). Internet over-users' psychological profiles: a behavior sampling analysis on internet addiction. *Cyberpsychol Behavior*, 6(2):145-150. <https://doi.org/10.1089/109493103321640338>
- Xu J, Shen L-x, Yan C-h, Hu H, Yang F, Wang L, Kotha SR, Zhang L-n, Liao X-p, Zhang J, Ouyang F-x, Zhang J-s, & Shen X-m. (2012) Personal characteristics related to the risk of adolescent internet addiction: A survey in Shanghai, China. *BMC Public Health* Dec 22; 12: 1106.
- Yen CF, Ko CH, Yen JY, Chang YP, & Cheng CP. (2009) Multi-dimensional discriminative factors for Internet addiction among adolescents regarding gender and age. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*; 63(3): 357-64.
- Yen JY, Ko CH, Yen CF, Wu HY, & Yang MJ. (2007). The comorbid psychiatric symptoms of Internet addiction: Attention deficit and hyperactivity disorder (ADHD), depression, social phobia, and hostility. *Journal of Adolescent Health*, 41(1): 93-8.
- Young, K. S. (1996). *Internet Addiction: The emergence of a new clinical disorder*. Paper presented at the 104th Annual Meeting of the American Psychological Association, Toronto, Ontario, Canada
- Young, K. S. (1997). *What makes the Internet addictive: Potential explanations for pathological Internet use*. Paper presented at the 105th annual conference of the American Psychological Association, Chicago, IL.
- Young, K.S. (1998). *Caught in the Net: How to Recognize the Signs of Internet Addiction— and a Winning Strategy for Recovery*. New York, NY: John Wiley and Sons, Inc.
- Young, K. S. (1999). Internet addiction: Symptoms, evaluation, and treatment. In T. Jackson (Ed.), *Innovations in clinical practice: A source book* (Vol. 17, pp. 1931). Sarasota, FL.: Professional Resource Press.
- Yuan, K., Qin, W., Wang, G., Zeng, F., Zhao, L., Yang, X., Liu, P., Liu, J., Sun, J., von Deneen, K. M., Gong, Q., Liu, Y., & Tian, J. (2011). Microstructure abnormalities in adolescents with Internet addiction disorder. *PLoS One*, 6(6), e20708. doi:<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0020708> Crossref, Medline